

**ANM projekta Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda
investīciju projekta “RAITI: Rehabilitācija. Atbalsts. Iekļaušana.
Tālākizglītība” Nr. 3.1.2.4.i.0/1/22/I/LM/001
Rezultātu no 2023. līdz 2025. gadam izvērtējums**

**Projekta RAITI galvenā metodiķe Liēna Pētersone
Projekta RAITI metodiķe Daniela Mačukāne-Pētersone**

2026

Satura rādītājs

Izmantotie saīsinājumi	3
Ievads	4
1. Kompetenču attīstības programmas vispārīgs raksturojums.....	5
1.1.Kompetenču attīstības programmas moduļu īstenošanas un apmeklētības analīze	6
1.2.Kompetenču attīstības programmas dalībnieku raksturojums	7
2.Kompetenču attīstības programmas moduļu izvērtējums	9
2.1. Aptauju metodika un apkopojums	9
2.2. Saskarsme.....	10
2.3. Aprūpētāja pašaprūpe.....	10
2.4. Tiesības un pienākumi	11
2.4. Medicīna un aprūpe.....	11
2.6. Sadzīve, vide un ergonomika	12
2.7. Kopējais kompetenču attīstības programmas vērtējums	13
2.8. Lektoru viedoklis par kompetenču attīstības programmas metodiku	14
3. Izvērtējums par kompetenču attīstības programmas īstenošanu alternatīvos formātos	16
3.1. Moduļa īstenošana reģionā.....	16
3.2. Moduļa īstenošana attālināti.....	16
4. Izmaksu analīze.....	18
Secinājumi un priekšlikumi	19
GALVENIE SECINĀJUMI.....	19
PRIEKŠLIKUMI	19
Risku un ieguvumu izvērtējums.....	20
Pielikumi	22
1. Pielikums - Dalībnieka apmierinātības anketas paraugs.....	22
2. Pielikums – Aptauja pēc mācību pabeigšanas (ilgāka perioda).....	23
3. Pielikums – Lektoru aptauja	26
5.pielikums Kompetenču attīstības programmas izmaksas, nodrošinot ilgtspēju.....	27

Izmantotie saīsinājumi

CFT	citi funkcionālie traucējumi
DFT	dzirdes funkcionālie traucējumi
GRT	garīga rakstura traucējumi
KFT	kustību funkcionālie traucējumi
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	nevalstiskās organizācijas
SIVA	Sociālās integrācijas valsts aģentūra

Ievads

Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 3.1. reformu un investīciju virziena "Reģionālā politika" 3.1.2. reformas "Sociālo un nodarbinātības pakalpojumu pieejamība minimālo ienākumu reformas atbalstam" 3.1.2.4.i. investīcijas "Sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu sinerģiska attīstība cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem drošumspējas veicināšanai" projekta "RAITI: Rehabilitācija. Atbalsts. Iekļaušana. Tālākizglītība" ietvaros izstrādāta kompetenču attīstības programma (moduļi) personu ar funkcionāliem traucējumiem neformālajiem aprūpētājiem¹ – ģimenes locekļiem, kaimiņiem, draugiem, brīvprātīgajiem, kuri savā ikdienā uzņēmušies rūpes par personu ar funkcionālajiem traucējumiem.

Kompetenču attīstības programma izstrādāta ar mērķi nodrošināt neformālajiem aprūpētājiem daudzpusīgas un praktiski izmantojamas zināšanas, kas palīdzētu viņiem efektīvāk, drošāk un emocionāli līdzsvarotāk sniegt aprūpi tuviniekiem ar dažāda veida funkcionāliem traucējumiem. Programmas izstrāde balstīta atziņā, ka neformālie aprūpētāji Latvijā veic būtisku darbu, nereti aizvietojojt profesionālu aprūpes personālu situācijās, kad tas nav pieejams vai aprūpējamaais izvēlas palikt savā dzīvesvietā. Tādēļ bija būtiski veidot mācību programmu, kas būtu pieejama, saprotama, praktiska un vienlaikus pietiekami profesionāla, lai palīdzētu mazināt biežākos riskus tuvinieku aprūpē.

Pilotprojekta mērķis bija izvērtēt izstrādātās kompetenču attīstības programmas satura atbilstību neformālo aprūpētāju vajadzībām.

Šis ziņojums apkopo mācību procesā gūtos datus un novērojumus, mācību dalībnieku atsauksmes, lektoru viedokli par izstrādāto kompetenču attīstības programmas metodikas saturu, kā arī secinājumus un priekšlikumus turpmākajai programmas attīstībai un ieviešanai kompetenču attīstības centra pakalpojumu piedāvājumā.

Dati apkopoti par periodu no 2023.gada novembra līdz 2025.gada decembrim.

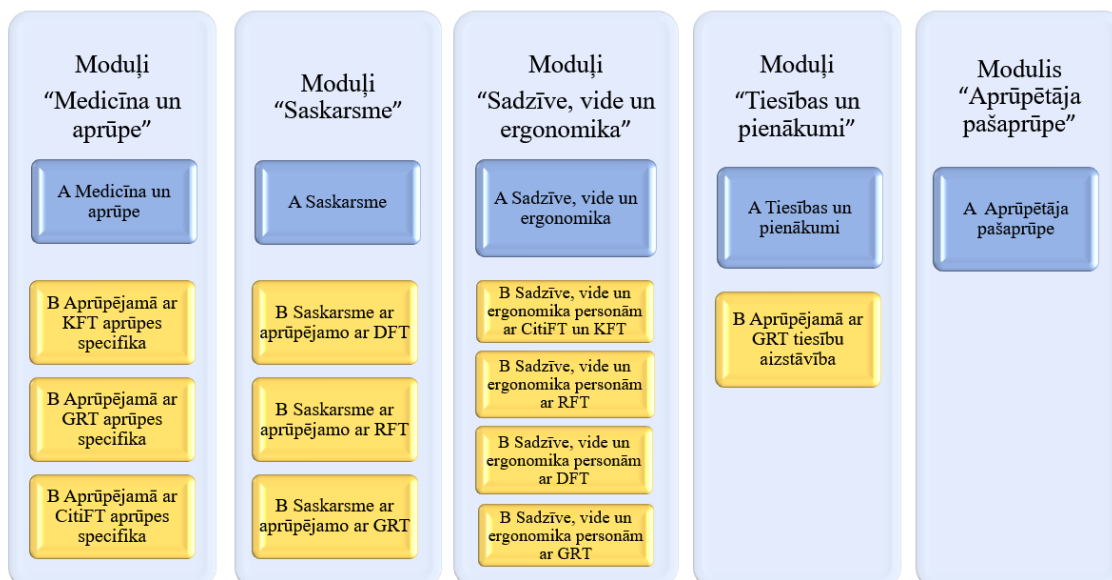
¹ Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 3.1. reformu un investīciju virziena "Reģionālā politika" 3.1.2. reformas "Sociālo un nodarbinātības pakalpojumu pieejamība minimālo ienākumu reformas atbalstam" 3.1.2.4.i. investīcijas "Sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu sinerģiska attīstība cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem drošumspējas veicināšanai" īstenošanas un uzraudzības noteikumi (<https://likumi.lv/ta/id/352292>)

1. Kompetenču attīstības programmas vispārīgs raksturojums

Kompetenču attīstības programma izstrādāta sadarbībā ar SIA “AC Konsultācijas”, SIVA speciālistiem, diskutējot ar NVO un jomas ekspertiem par mācību saturu, atbilstošu neformālo aprūpētāju vajadzībām. Lai apzinātu neformālo aprūpētāju vajadzības un tiem nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences pilnvērtīga atbalsta sniegšanai personām ar funkcionāliem traucējumiem, kā arī definētu neformālā aprūpētāja jēdzienu, 2022. gadā veikta jomas izpēte.

Neformālo aprūpētāju programmas struktūra veidota modulveidā, ļaujot dalībniekiem apgūt atsevišķus modulus pakāpeniski. Programma ietver piecus vispārīgos A modulus: “Saskarsme”, “Aprūpētāja pašaprūpe”, “Medicīna un aprūpe”, “Tiesības un pienākumi” un “Sadzīve, vide un ergonomika”, kā arī specializētus tematiskos B modulus atbilstoši dažādu funkcionālo traucējumu veidiem (skat. 1.att.). Programmas saturu veido vismaz 60% praktisku nodarbību, mācību procesā izmantojot demonstrācijas, simulācijas, reālu situāciju analīzi un diskusijas, kas ļauj dalībniekiem saņemt tūlītēju atgriezenisko saiti no speciālistiem un citu aprūpētāju pieredzes.

1. attēls. Kompetenču attīstības programmas moduļu karte

Neformālo aprūpētāju apmācības nodrošināja SIVA speciālisti – praktiķi, kuri ikdienā strādā ar cilvēkiem ar dažādiem funkcionāliem traucējumiem: fizioterapeiti, ergoterapeiti, psihologi, pedagogi, sociālie darbinieki, sociālie aprūpētāji, karjeras konsultanti, juriskonsulti, personāla speciālisti, ārsti, sociālā darba speciālisti. 2023. gadā SIA “AC Konsultācijas” apmācīja

26 SIVA speciālistus metodikas, darbam ar neformālajiem aprūpētājiem, lietošanā, bet projektam turpinoties, apmācības saņēma vēl 10 SIVA speciālisti.

1.1.Kompetenču attīstības programmas modulu īstenošanas un apmeklētības analīze

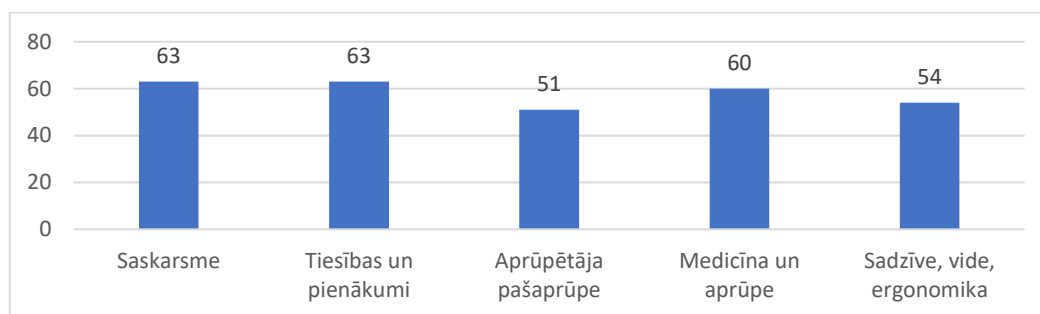
Neformālo aprūpētāju mācības uzsākās 2023. gada novembrī modulī “Aprūpētāja pašaprūpe”. Līdz 2025. gada decembrim īstenotas 28 mācību grupas visos piecos moduļos: “Aprūpētāja pašaprūpe” – 5 grupas, “Saskarsme” – 6 grupas, “Medicīna un aprūpe” – 6 grupas, “Tiesības un pienākumi” – 6 grupas, “Sadzīve, vide un ergonomika” – 5 grupas.

Modulis “Medicīna un aprūpe” īstenots vienreiz daļēji attālināti (teorētiskā daļa) un daļēji klātienē (praktiskā daļa) - Rēzeknē.

Modulis “Saskarsme” īstenots vienreiz pilnībā attālināti. Katrā no šiem moduļiem piedalījās 8 dalībnieki.

Kompetenču attīstības programmā no 2023.gada novembra līdz 2025. gada decembrim piedalījās 296 dalībnieki, no tiem 150 bija unikālie dalībnieki. Dalībnieki apmeklēja vidēji 2 moduļus. Pārskata periodā visvairāk dalībnieku mācījās modulī “Saskarsme” un “Tiesības un pienākumi” (skat.2.att.).

2.attēls. Dalībnieku skaits A moduļu griezumā

Turpmāk apkopoti dati par B moduļu apmeklētību. Pārskata periodā īstenoja šādus B moduļus:

A modulis	B modulis	Īstenošanas skaits	Dalībnieku skaits
Saskarsme	Saskarsme ar aprūpējamo ar GRT	3	26
	Saskarsme ar aprūpējamo ar RFT	1	12
	Saskarsme ar aprūpējamo ar DFT	1	8
Medicīna un aprūpe	Aprūpējamā ar CFT aprūpes specifika	1	9

	Aprūpējamā ar GRT aprūpes specifika	2	16
	Aprūpējamā ar KFT aprūpes specifika	2	23
Sadzīve, vide un ergonomika	Sadzīve, vide un ergonomika personām ar DFT	1	5
	Sadzīve, vide un ergonomika personām ar RFT	1	5
	Sadzīve, vide un ergonomika personām ar GRT	1	11
	“Sadzīve, vide un ergonomika personām ar CFT un KFT	2	22
Tiesības un pienākumi	Aprūpējamā ar GRT tiesību aizstāvība	3	26
	Kopā:	18	163

1.tabula. B moduļu apmeklētība.

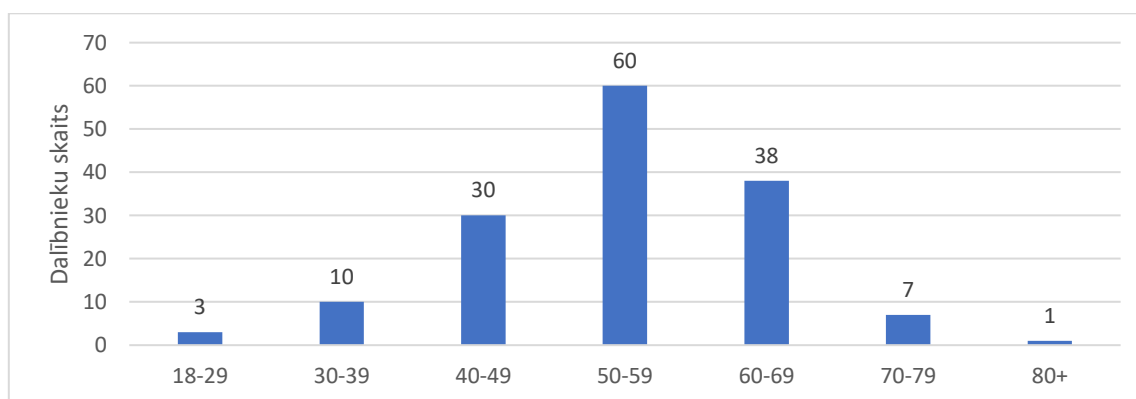
Kopumā neformālo aprūpētāju interese par kompetenču apmācības programmām ir lielāka – iesniegti 259 pieteikumi dalībai dažādos moduļos.

1.2.Kompetenču attīstības programmas dalībnieku raksturojums

No 150 kompetenču attīstības programmas unikālajiem dalībniekiem, mācībās piedalījās 142 (95%) sievietes un 8 (5%) vīrieši.

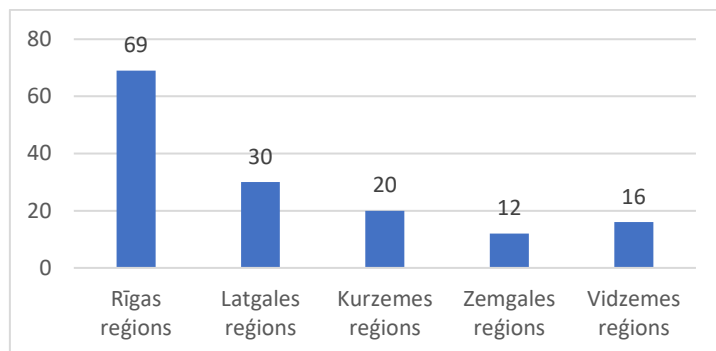
Kompetenču attīstības programmas dalībnieku vidējais vecums bija 54,2 gadi, vecuma amplitūdai svārstoties no 19 līdz 82 gadiem (skat.3.att.).

3.attēls. Dalībnieku sadalījums pa vecuma grupām

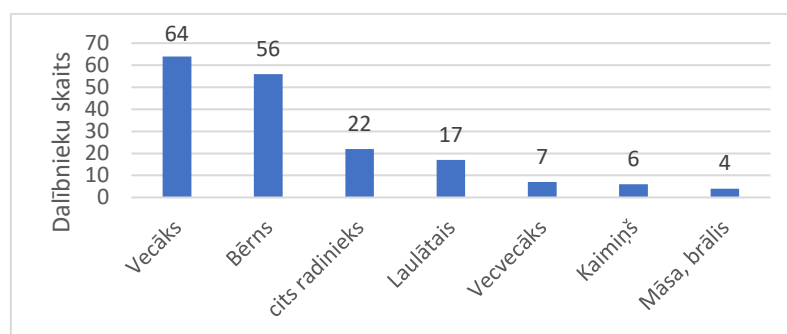
Dalībnieki ieradās no dažādiem Latvijas novadiem, visplašāk pārstāvētās pilsētas bija Rīga (40), Jūrmala (10), Rēzekne (10) u.c.

4.attēls. Dalībnieki dalījumā pa reģioniem

Neformālie aprūpētāji visbiežāk rūpējās par vecākiem, bērniem (gan nepilngadīgiem, gan pilngadīgiem), laulātajiem, citiem radniekiem, kā arī par kaimiņiem un vecvecākiem. Vairākos gadījumos neformālais aprūpētājs aprūpē vairākus cilvēkus vienlaikus, tādēļ aprūpējamo skaits pārsniedz unikālo dalībnieku skaitu.

5.attēls. Aprūpējamo personu raksturojums

Kopš projekta sākuma veikti pasākumi dalībnieku piesaistīšanai: publicēti 12 raksti SIVA mājaslapā, publicētas 18 ziņas SIVA Facebook profilā, viena publikācija SIVA instagram profilā un izsūtītas 6 preses relīzes. Papildus dalībnieku piesaistei izveidoti informatīvi bukleti, kas izplatīti dažādos SIVA rīkotos pasākumos un izbraukumos. Bukletus mācību dalībniekiem izsniedz arī apmācību beigās, lai iedrošinātu viņus dalīties ar saviem līdzcilvēkiem par gūto pieredzi apmācībās. Kopumā līdz 2025. gada noslēgumam saņemti 262 pieteikumi dalībai apmācībās.

2.Kompetenču attīstības programmas moduļu izvērtējums

2.1. Aptauju metodika un apkopojums

Lai iegūtu atgriezenisko saiti par katra moduļa saturu un programmas īstenošanu, dalībnieki aizpildīja divas anonīmas aptaujas - sākotnējo pēdējā mācību dienā (skat. 1. pielikumu) un atkārtoto aptauju divus līdz trīs mēnešus pēc mācībām (skat. 2.pielikumu).

Sākotnējo aptauju aizpildīja visi dalībnieki pēc katra apmācību moduļa - respondentu skaits ir 296.

Nr.	Jautājums	Aprūpētāja pašaprūpe	Saskarsme	Tiesības un pienākumi	Medicīna un aprūpe	Sadzīve, vide un ergonomika	Vidēji
1.	Kā Jūs vērtējat apmācību organizāciju?						
	a) Apmācību telpas un tehniskais nodrošinājums	4,5	4,5	4,6	4,5	4,7	4,6
	b) Informācijas pieejamība par apmācībām	4,2	4,4	4,6	4,4	4,7	4,5
	c) Komunikācija ar apmācībās iesaistītajām pusēm	4,7	4,9	5,0	4,9	4,8	4,9
2.	Kā Jūs vērtējat apmācību saturu?						
	a) Apmācībās ietvertās tēmas un izvēlētās metodes	4,3	4,6	4,6	4,4	4,7	4,5
	b) Pasniegšanas veids un informācijas uztveramība	4,3	4,7	4,6	4,4	4,7	4,5
	Kopā	4,4	4,6	4,7	4,5	4,7	4,6

2.tabula. Dalībnieku vidējais vērtējums par apmācībām

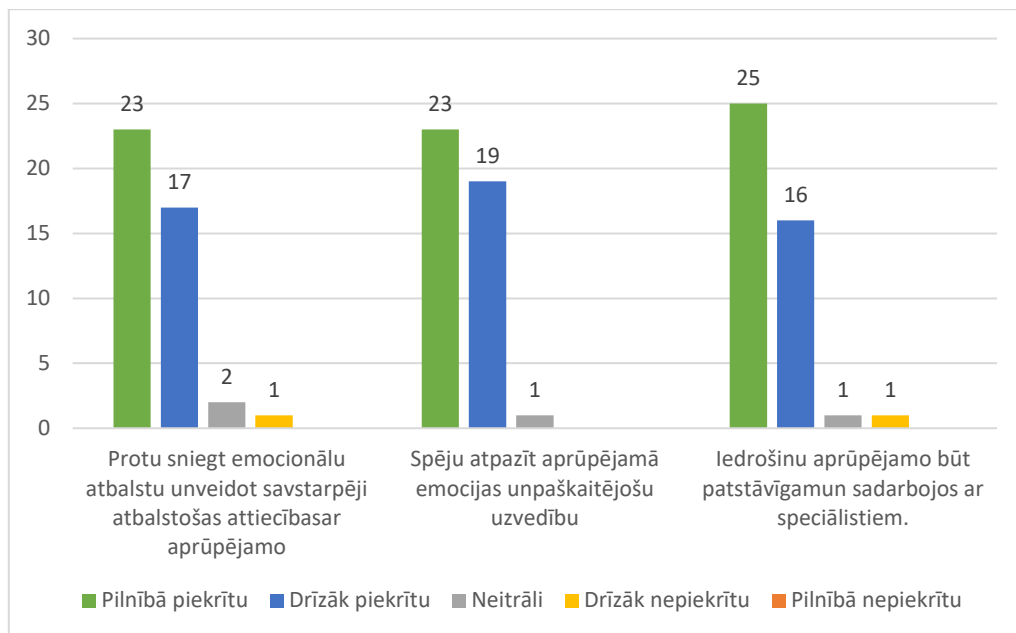
Sākotnējā aptauja parādīja augstu apmierinātību par visiem moduļiem – vidējais kopējais moduļu vērtējums ir 4,6 skalā no 1 līdz 5, kur 1 – ļoti vāji, 2 – vāji, 3 – apmierinoši; 4 – labi; 5 – izcili. Atvērtajās atbildēs sākotnējā aptaujā dalībnieki kopumā pauda augstu apmierinātību ar mācību saturu un lektoru darbu, īpaši izceļot saprotamus, izsmeļošus skaidrojumus uz jautājumiem un atsaucību. Vienlaikus visos moduļos atkārtojās līdzīgi ierosinājumi par **vēl lielāku praktisko uzdevumu un situāciju analīzes īpatsvaru, vairāk laika sarežģītākiem tematiem, kā arī mācību materiālu pieejamību elektroniskā formātā**. Atsevišķos gadījumos dalībnieki norādīja uz nepieciešamību diferencēt piemērus atkarībā no konkrētajai grupai aktuālā un sabalansēt tēmu pārklāšanos starp moduļiem “Saskarsme” un “Aprūpētāja pašaprūpe”.

Atkārtotā aptauja veidota tiešsaistes formātā, lai sasniegtu pēc iespējas vairāk dalībnieku un lai noskaidrotu, kā projekta mācībās iegūtās zināšanas ir noderējušas praktiski. Atkārtotajā aptaujā piedalījās 64 respondenti (unikālās personas). Turpmāk apkopotas atkārtotajā aptaujā iegūtās atsauksmes par katru moduli.

2.2. Saskarsme

Par moduli “Saskarsme” atbildēja 43 respondenti (skat.6.att.). Rezultāti rāda noturīgu ieguvumu: dalībnieki pārliecinoši atzīst, ka mācības ir uzlabojušas viņu saskarsmes prasmes un devušas zināšanas par praktiskiem paņēmieniem ikdienas situāciju risināšanai, dalībnieki jūtas drošāk gan ikdienas komunikācijā ar aprūpējamo, gan sarežģītākās situācijās, kur svarīga ir mierīga, skaidra un cieņpilna pieeja. Kopumā modulī apgūtais saturs novērtēts kā pielietojams dzīvē un palīdz strukturēt komunikāciju, mazinot spriedzi un pārpratumus aprūpes procesā.

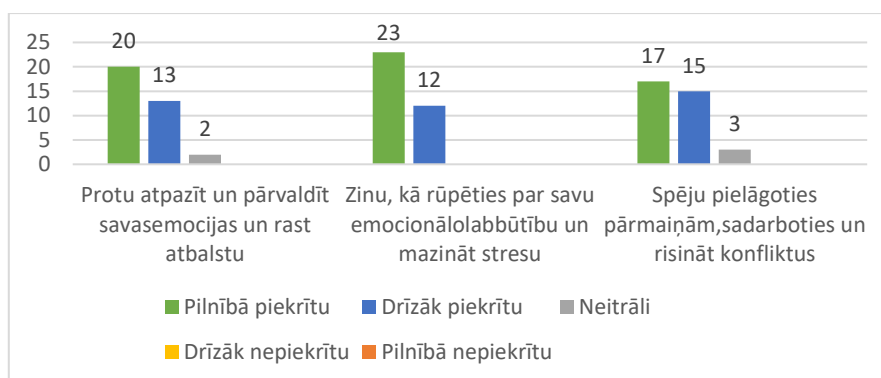
6. attēls **Moduļa “Saskarsme” vērtējums (N=43)**

2.3. Aprūpētāja pašaprūpe

Par moduli “Aprūpētāja pašaprūpe” viedokli sniedza 35 dalībnieki. Rezultāti liecina, ka moduļa saturs ir noderīgs ilgtermiņā: dalībnieki pārsvarā apraksta uzlabotu spēju rūpēties par savu emocionālo labsajūtu, atpazīt stresu un izmanto praktiskas pašregulācijas metodes. Atbildes kopumā ir pozitīvas, kas norāda uz moduļa satura ietekmi aprūpētāja emocionālās noturības stiprināšanā. Dalībnieki bieži sasaista ieguvumu ar labāku spēju pielāgoties pārmaiņām aprūpē, saglabāt mieru un efektīvāk sadarboties ar citiem iesaistītajiem, kas kopumā atbalsta ilgtspējīgāku aprūpes nodrošināšanu.

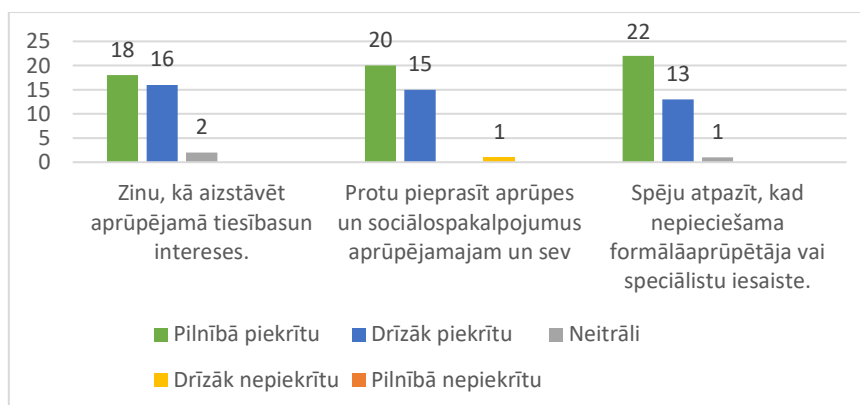
7. attēls Moduļa “Aprūpētāja pašaprūpe” vērtējums (N-35)

2.4. Tiesības un pienākumi

Atkārtotā aptaujā par moduli “Tiesības un pienākumi” piedalījās 36 respondenti. Atbildes apliecina, ka dalībnieki jūtas informētāki un drošāki savu un aprūpējamā tiesību jautājumos. Respondentu vērtējumos dominē pārliecība, ka apgūtās zināšanas ir izmantojamas praksē: dalībnieki labāk orientējas atbalsta sistēmās, prot mērķtiecīgāk rīkoties un saprot, kad nepieciešams piesaistīt formālu aprūpi vai speciālistus. Kopumā moduļa saturam ir praktiska ietekme — tas palīdz dalībniekiem justies kompetentiem un mērķtiecīgiem situācijās, kur svarīga ir tiesību aizstāvība un atbalsta iespēju izmantošana.

8. attēls Moduļa “Tiesības un pienākumi” vērtējums (N-36)

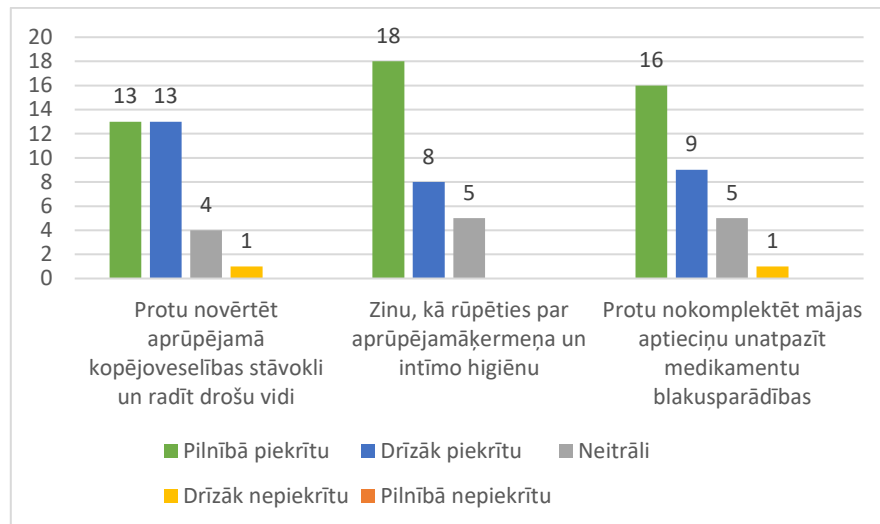

2.4. Medicīna un aprūpe

Atkārtotā aptauja par moduli “Medicīna un aprūpe” piedalījās 31 respondents. Dalībnieki kopumā jūtas pārliecinātāki par aprūpes pamatiemaņām un drošas aprūpes principiem, modulī apgūtais palīdz ikdienā labāk izvērtēt aprūpējamā veselības stāvokli, pieņemt drošākus aprūpes lēmumus un strukturēt rīcību tipiskās situācijās. Atsevišķās tēmās redzama lielāka piesardzība vai neitrālāka pašvērtējuma tendence, kas drīzāk norāda uz praktisku iemaņu nostiprināšanas nozīmi,

nevis uz satura trūkumiem. Kopumā moduļa saturs tiek uztverts kā ļoti lietderīgs un tieši saistīts ar ikdienas aprūpes kvalitāti.

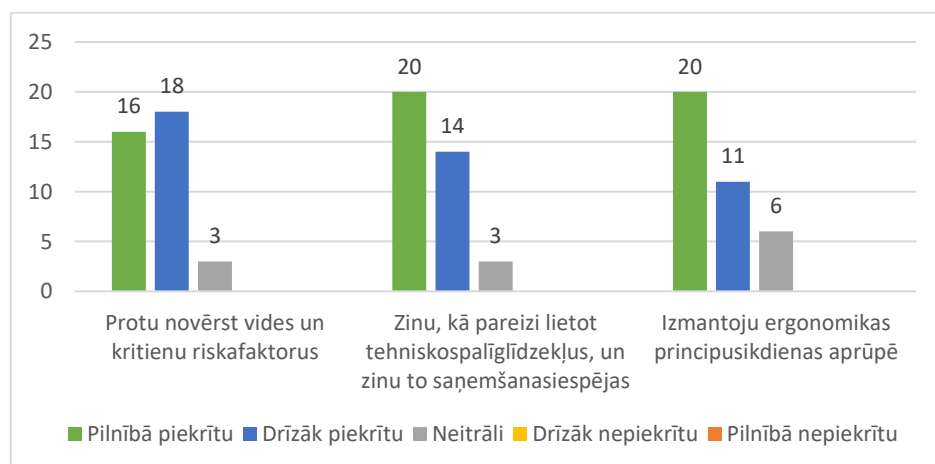
9. attēls Moduļa “Medicīna un aprūpe” vērtējums (N-31)

2.6. Sadzīve, vide un ergonomika

Atkārtotā aptaujā piedalījās 37 respondenti Rezultāti apliecinā, ka dalībnieki iegūtās zināšanas izmanto, lai uzlabotu aprūpes vidi un drošību mājās, atbildes pārsvarā ir pozitīvas un norāda uz praktisku ieguvumu, īpaši attiecībā uz riska faktoru pamanīšanu, vides pielāgošanu un palīglīdzekļu izmantošanu. Salīdzinoši biežāk sniegts piesardzīgāks pašvērtējums, kas var būt saistīts ar to, ka ergonomikas principi prasa regulāru praktisku pielietošanu un paradumu maiņu. Kopumā modulis tiek vērtēts kā praktisks un drošību stiprinošs, ar pozitīvu ietekmi uz ikdienas aprūpes organizēšanu.

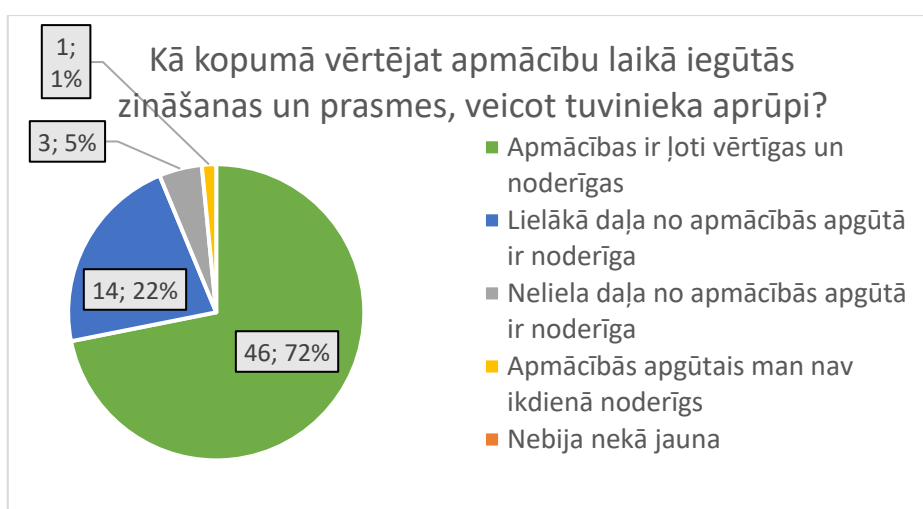
10. attēls Moduļa “Sadzīve, vide un ergonomika” vērtējums (N-37)

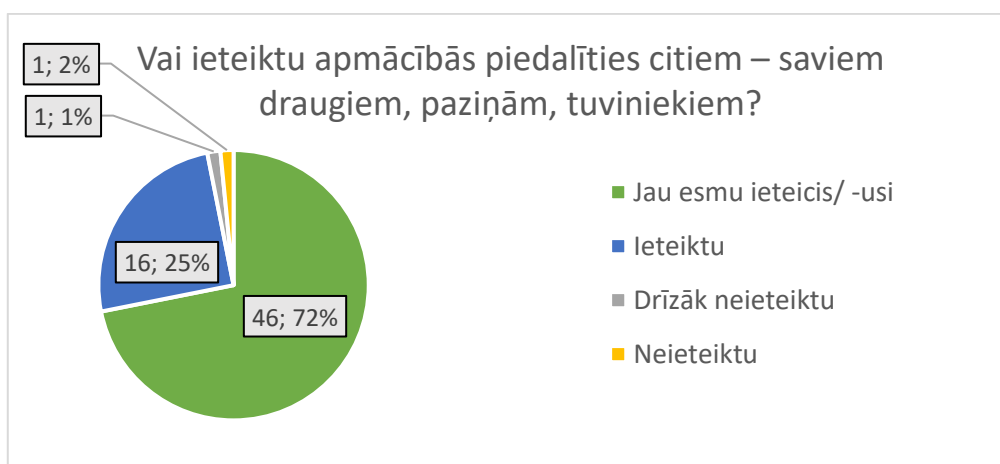
2.7. Kopējais kompetenču attīstības programmas vērtējums

Atkārtotās aptaujas rezultāti liecina, ka kompetenču attīstības programmas saturs dalībniekiem ir praktiski noderīgs ikdienā. Respondenti uzsver, ka apgūtās zināšanas un prasmes palīdz tuvinieku ikdienas aprūpē, sniedz lielāku pārliecību rīcībā un atbalsta drošāku, strukturētāku pieeju aprūpes situācijām. Kopējais vērtējums ir pozitīvs - dalībnieki apmācības uztver kā ieguldījumu, kas dod jūtamu atdevi praksē.

11. attēls Dalībnieku viedoklis par mācību noderīgumu (N-64)

12. attēls Vai dalībnieki ieteiktu citiem piedalīties kompetenču attīstības programmas apmācībās (N-64)

Kompetenču attīstības programmas dalībnieku atbildes apliecina augstu apmierinātību ar moduļu saturu - vairākums dalībnieku jau ir ieteikuši vai būtu gatavi ieteikt apmācības arī citiem

neformālajiem aprūpētājiem, kas ir nozīmīgs kvalitātes rādītājs un liecina par programmas praktisko nozīmi.

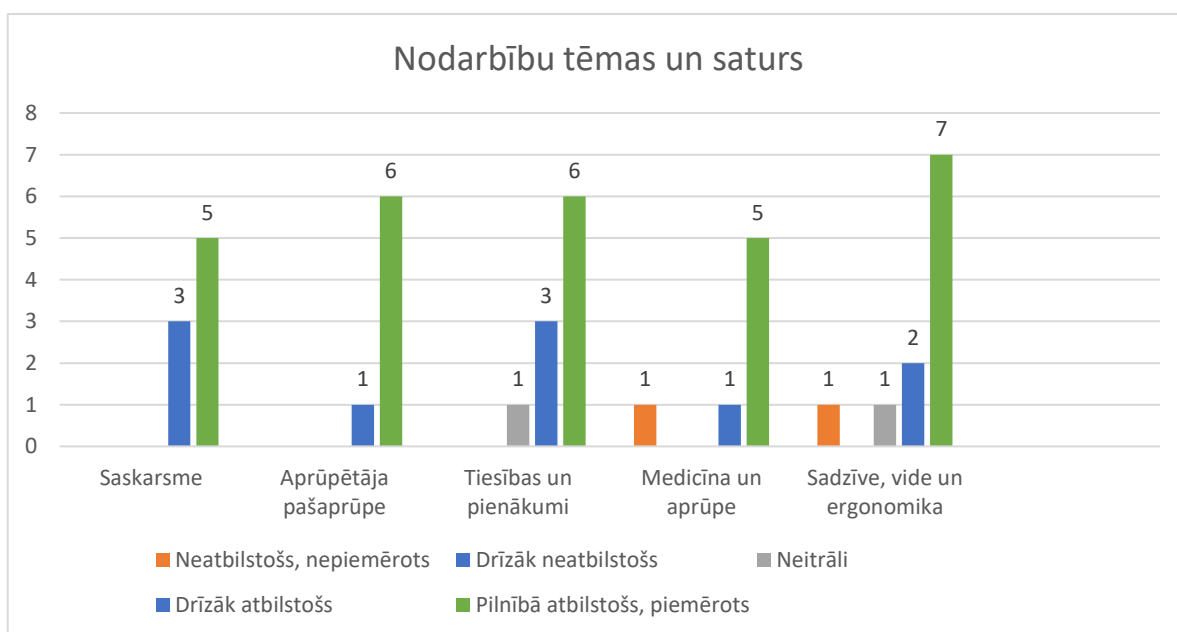
Kopumā apmācību programmas ietekme vērtēta pozitīvi, dalībnieku apmierinātība ar kompetenču attīstības programmu ir augsta. Aptaujas rezultāti apliecina, ka apmācību dalībnieki jūtas ziņošāki, pārliecinātāki un labāk sagatavoti gan tuvinieku ikdienas aprūpes pienākumiem, gan sarežģītāku situāciju risināšanai.

Dalībnieki sniedza ieteikumus programmas tālākai pilnveidei: nodrošināt elastīgākus mācību formātus (attālinātas nodarbības vai mācības tuvāk dzīvesvietai), veidot mācību materiālus elektroniskā formātā, pieejamus tiešsaistē patstāvīgai zināšanu atsvaidzināšanai, apsvērt papildu tēmu padziļināšanu (piemēram, ikdienas laika plānošana un motivācijas uzturēšana aprūpējamam).

2.8. Lektoru viedoklis par kompetenču attīstības programmas metodiku

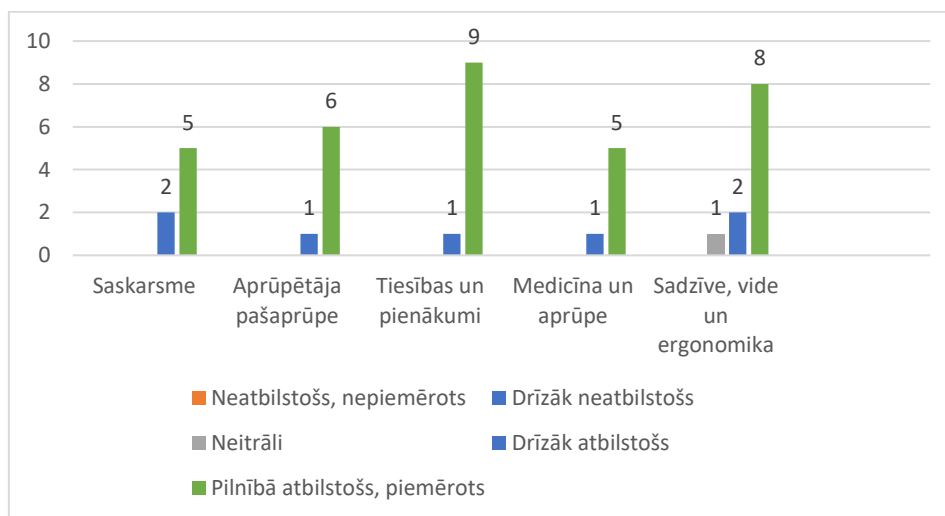
Pārskata periodā kompetenču attīstības programmu īstenošanā piedalījās 25 SIVA speciālisti. 17 lektori piedalījās aptaujā un sniedza savu vērtējumu gan par mācību organizāciju, gan par kompetenču attīstības programmas metodiku (skat. 3. pielikumu). Lektoru aptauja parāda, ka mācību organizācija kopumā vērtēta kā atbilstoša un pārdomāta, un metodika tiek uztverta kā praktiski izmantojams atbalsts nodarbību vadīšanā.

13. attēls Lektoru nodarbību satura novērtējums (N-17)

Kopumā lektori uzskata, ka nodarbību tēmas un saturs atbilst programmas mērķiem. Lektoru komentāri par uzlabojumiem galvenokārt attiecas uz metodikas uzturēšanu - regulāru pielikumu aktualizēšanu (piemēram, normatīvo aktu un tehnisko palīgīdzekļu izmaiņu dēļ), kā arī atsevišķu tēmu laika plānošanu, lai diskusijām un praktiskiem uzdevumiem būtu pietiekams laika apjoms. (Lektori novērtēja tikai modulūs, kuros ir vadījuši lekcijas, tādēļ vērtējumu skaits par katru moduli atšķiras).

14. attēls Lektoru novērtējums metodikā piedāvāto aktivitāšu izvēlei un aprakstam (N-17)

Lektoru vērtējums liecina, ka metodikā piedāvātās praktiskās aktivitātes ir atbilstošas un palīdz sasniegt nodarbības mērķi; praktisko aktivitāšu elastīgā pielietošana ļauj pielāgoties grupas dinamikai. Kopumā lektoru atgriezeniskā saite apstiprina, ka metodika ir lietderīga un atbalsta kvalitatīvu kompetenču attīstības programmas īstenošanu. Ieteiktie uzlabojumi pārsvarā ir saistīti ar **satura aktualitātes uzturēšanu** un atsevišķu **tēmu papildināšanu**, lai programma arī turpmāk saglabātu augstu praktisko vērtību.

3. Izvērtējums par kompetenču attīstības programmas īstenošanu alternatīvos formātos

Pilotprojektā testēti vairāki mācību pieejamības modeļi - klātienē, jauktais (daļēji attālināts) un pilnībā attālināts, lai noskaidrotu, kurš no tiem vislabāk atbilst neformālo aprūpētāju vajadzībām un nodrošina kvalitatīvu zināšanu apguvi.

Balstoties uz potenciālo dalībnieku izrādīto interesi un alternatīvo formātu dalībnieku sniegtajām atsauksmēm, secināms, ka pastāv neformālo aprūpētāju loks, kuri objektīvu apstākļu dēļ nevar atstāt aprūpējamo uz ilgāku laiku, lai piedalītos klātienē mācībās. Interese par alternatīvām apguves iespējām apliecina, ka elastīgas un pielāgojamas mācību formas ir priekšnoteikums plašākai mērķauditorijas iesaistei un programmas pieejamības nodrošināšanai.

3.1. Modula īstenošana reģionā

2025. gada martā A modulī “Medicīna un aprūpe” organizētas izbraukuma apmācības: divas dienas (15 akadēmiskās stundas) tiešsaistē, divas dienas (15 akadēmiskās stundas) klātienē Rēzeknē (NVA filiālē). SIVA speciālisti devās uz Rēzekni, lai nodrošinātu praktisko nodarbību norisi.

Izbraukuma apmācību priekšrocība - dalībniekiem nav jāmēro ceļš līdz Jūrmalai, tādējādi ļaujot daļēji turpināt tuvinieku aprūpi.

Dalībnieku vērtējumi apmierinātības aptaujā bija augsti: gan organizatoriskie aspekti, gan saturs pārsvarā novērtēti ar 4-5 ballēm. Ieteikums: fizioterapeita klātienē piedalīšanās.

Lai gan sākotnēji interese par kompetenču programmas apguvi tuvāk dzīves vietai bija augsta, tomēr nokomplektēt grupu bija problemātiski: nepietiekams pieteikumu skaits, vairāki atteikumi. Rezultātā mācībās piedalījās 8 dalībnieki.

Pilotprojekta laikā bija plānots īstenot izbraukuma grupu arī Saldū un Kuldīgā, tomēr nepietiekamā dalībnieku pieteikumu skaita dēļ, mācības atcēla.

3.2. Modula īstenošana attālināti

2025. gada septembrī A modulis “Saskarsme” īstenots attālināti MS Teams platformā. Tās norisinājās piecu dienu garumā – A modulis tika pagarināts no četrām līdz piecām dienām, lai nodrošinātu īsākas mācību dienas (6 akadēmiskās stundas) un neformālie aprūpētāji varētu nodrošināt tuvinieka aprūpi.

Attālināto mācību priekšrocība – tajās var piedalīties neformālie aprūpētāji no jebkura Latvijas reģiona. Ir neformālie aprūpētāji, kas ikdienā aprūpē tuvinieku 24/7 režīmā un viņiem nav iespējams piedalīties mācībās klātienē.

Kopumā no dalībniekiem saņemtas pozitīvas atsauksmes – vairākiem citā formātā nebūtu iespēja piedalīties mācībās, kā arī tēmas bija lietderīgas. Izteikti priekšlikumi par lekciju ierakstīšanu vai cita veida formātu, kurā būtu iespējams informācijai piekļūt arī vēlāk. Vidējais apmierinātības vērtējums - 4.

Ierobežojumi attālināto mācību īstenošanā:

- 1) ne visus esošos moduļus iespējams īstenot attālināti, jo tie paredz praktisku darbošanos. Piemēram, modulī “Sadzīve, vide un ergonomika” dalībnieki klātienē iepazīstas ar palīglīdzekļiem un praktiski apgūst to izmantošanu speciālista vadībā;
- 2) lai gan attālināti var veikt video demonstrācijas un pildīt uzdevumus, dalībnieku iesaiste un praktiska darbība ir būtiska moduļu pilnvērtīgai apguvei;
- 3) attālināto mācību norise ir atkarīga no dalībnieku tehniskā nodrošinājuma un prasmēm to lietot. Tas ierobežo iespējamo uzdevumu un nodarbību norisi;
- 4) dokumentu aprites sarežģījumi - jo dalībniekiem jābūt iespējai izmantot e-parakstu vai Smart-ID, vai arī dokumenti jānosūta pa pastu, kas prasa papildu laiku un resursus. Rezultātā koordinēšanas process kļūst apjomīgāks.

4. Izmaksu analīze

Kompetenču attīstības programmas mācību grupu īstenošanas izmaksas veido trīs galvenās pozīcijas: lektoru atlīdzība, ēdināšana un izmitināšana.

Lektoru finansējums vienai grupai ir tieši saistīts ar akadēmisko stundu apjomu. A modulis - 30 akadēmiskās stundas. A un B modulis - 36 līdz 40 akadēmiskās stundas.

Lektora stundas likme tiek aprēķināta no pamatalgas 1124 EUR, tā ir mainīga un atkarīga no darba dienu skaita mēnesī.

Viena mācību moduļa īstenošanai nepieciešams vidēji 0,48 lektoru slodzes. Vidējās izmaksas lektoru atalgojumam ir 743,76 EUR par 40 akadēmiskajām stundām uz grupu. Ēdināšana un izmitināšana dienesta viesnīcā ir mainīgas pozīcijas, jo ne visi dalībnieki izmanto dienesta viesnīcu. Viena dalībnieka izmaksas, atkarībā no dienesta viesnīcas pakalpojuma izmantošanas.

Dati par periodu no 2023.gada novembra līdz 2025.gada decembrim:

- 1) vienas mācību grupas vidējās izmaksas ir 2984 EUR;
- 2) viena neformālā aprūpētāja mācību nodrošināšanai vidējās izmaksas ir 282 EUR;
- 3) viena moduļa īstenošanai nepieciešams vidēji 0,43 – 0,48 lektoru slodzes;
- 4) lektora vidējais atalgojums vienas mācību grupas īstenošanai ir 743,76 EUR;
- 5) projekta metodiķa darba alga ir 1495 EUR bruto;
- 6) minimālais finansējums vienai personai ir 69,17 EUR, bet maksimālais - 139,17 EUR.

Papildus izdevumi veidojas mācībām reģionos: transports, lektoru izmitināšana.

Nodrošinot kompetenču attīstības programmas īstenošanu turpmākajā periodā (pēc projekta noslēguma), pieņemot, ka vidēji mēnesī organizē vienu mācību grupu (15 personas grupā) un papildus vienu mācību grupu reģionā, kopā 16 grupas, gadā nepieciešams (skat.5.piel.):

- 1) lektoru slodze – 0,57;
 - 2) metodiķa slodze – 1;
 - 3) finansējums lektoru atlīdzībai – 9602 EUR;
 - 4) īstenošanas speciālista - metodiķa atlīdzībai - 22172 EUR;
 - 5) mācību materiāliem un iekārtu uzturēšanai - 5486 EUR;
 - 6) izbraukuma pakalpojumu sniegšanai komandējuma izdevumi, transporta izmaksas – 2546 EUR;
 - 7) finansējums ēdināšanai un izmitināšanai -13568 EUR;
- Kopējais finansējums - 53374 EUR.

Secinājumi un priekšlikumi

Pilotprojekta rezultāti apliecina, ka kompetenču attīstības programma ir devusi nozīmīgu ieguldījumu neformālo aprūpētāju atbalstam - programma ir uzlabojusi neformālo aprūpētāju zināšanas un prasmes, stiprinājusi viņu pašapziņu un motivāciju, kā arī veicinājusi augstāku aprūpes kvalitāti, tā ir nozīmīgs elements sociālās rehabilitācijas sistēmā. Programma ir gatava integrācijai kā pastāvīgs Kompetenču attīstības centra pakalpojums, vienlaikus attīstot elastīgākus īstenošanas formātus un digitālo atbalstu.

GALVENIE SECINĀJUMI

1. **Programmas pieprasījums un nozīmīgums:** interese par programmu ir augsta, par ko liecina dalībnieku pieteikumi mācībām, lai gan programma nav plaši reklamēta (259 - 262 pieteikumi), kā arī mācību dalībnieku skaits (296 dalības, 150 unikālie dalībnieki) apliecina, ka neformālajiem aprūpētājiem piedāvātā strukturētā programma ir nepieciešama.
2. **Satura kvalitāte un ietekme:** kompetenču attīstības programmas vērtējums vidēji 4,6 punkti apliecina ļoti augstu dalībnieku apmierinātību, bet atkārtotā aptauja apstiprina zināšanu praktisku pielietojumu. **Programma stiprina: aprūpētāju pārliecību, emocionālo noturību, drošākas aprūpes prasmes, orientēšanos atbalsta sistēmās.**
3. **Metodikas atbilstība:** lektori metodiku vērtē kā strukturētu un praktiski izmantojamu. Praktisko nodarbību īpatsvars ($\geq 60\%$) ir būtisks nosacījums neformālo aprūpētāju mācībām.
4. **Ekonomiskā efektivitāte:** programma ir salīdzinoši izmaksu efektīva, ņemot vērā: augsto dalībnieku apmierinātību, praktisko ietekmi, ilgtermiņa preventīvo nozīmi (izdegšanas, kļūdu riska mazināšana).

PRIEKŠLIKUMI

1. Pieprasīt finansējumu Labklājības ministrijai, lai turpinātu neformālo aprūpētāju mācības SIVA Kompetenču attīstības centrā.
2. Programmas turpmākā attīstība: regulāra programmas satura aktualizācija (normatīvie akti, palīg līdzekļi u.c.), veicot metodikas aktualizāciju reizi gadā, kā arī īstenojot lektoru profesionālās pilnveides seminārus
3. Jaunu moduļu izstrāde, pamatojoties uz mērķgrupas vajadzībām, veidojot īsu 3 - 4 stundu moduļu piedāvājumu.
4. Veidot vienotu materiālu digitālo krātuvi - elektronisku mācību materiālu platformu: īsus atkārtojuma video materiālus, metodiskos materiālus lejupielādei.

Risku un ieguvumu izvērtējums

Joma	Ieguvumi	Riska faktori	Ietekme* uz programmas ilgtspēju	Riska mazināšanas pasākumi
Programmas kvalitāte un dalībnieku apmierinātība	Augsti vērtējumi (~4,6), pozitīvas atsauksmes par lektoriem un programmas praktisko ietekmi	Sarežģītām tēmām nepieciešams vairāk laika praktiskām nodarbībām	Vidēja	Laika “rezerves” bloki diskusijām; papildus praktisko gadījumu banka
Praktiskā ietekme ikdienas aprūpē	Dalībnieki jūtas pārliecinātāki, labāk risina situācijas (saskarsme, tiesības, aprūpe, drošība)	Bez atkārtotas nostiprināšanas daļa prasmju “izgaist”; ergonomika prasa paradumu maiņu	Augsta	Atbalsts pēc mācībām: īsi video/atgātnes; digitālie materiāli
Mērķgrupas sasniedzamība	Augsta interese (pieprasījums pārsniedz piedāvājumu), dalībnieki apgūst vidēji ~2 moduljus	Reģionos grūti nokomplektēt grupas; atteikumi pēdējā brīdī; aprūpes pienākumu dēļ nav iespējas izbraukt	Augsta	Ieviest “hibrīdo ceļu”: teorija attālināti un 1 – 2 klātienē praktiskās dienas reģionā; elastīgs grafiks (īsākas dienas, vairāk dienu)
Attālinātā/jauk tā formāta ieviešana	Palielina pieejamību 24/7 aprūpētājiem, ļauj piesaistīt no visiem reģioniem	Ne visi moduļi piemēroti attālināti; NA trūkst tehniskās prasmes/tehnika; dokumentu aprīte (e-paraksts u.c.)	Augsta	Attālināti īstenot tikai teorētiskās daļas; nodrošināt “tehnisko ievadu”; dokumentu aprītes vienkāršošana (konsultatīvs atbalsts, veidlapas, alternatīvas)
Specializētie B moduļi	B moduļi ļauj pielāgot saturu traucējumu veidam	Risku rada nepietiekams dalībnieku skaits konkrētam traucējumu tipam vienā reģionā (izbraukuma)	Vidēja	B moduljus plānot “pēc pieprasījuma”, apvienojot reģionus attālinātā teorijā, bet klātienē prakse Jūrmalā

				vai reģiona centrā
Izmaksu efektivitāte	Izmaksas uz vienu personu; augsta programmas atdeve (drošāka aprūpe, pārlicība)	Reģionu izbraukumos pieaug izmaksas (transporta, izmitināšana lektoriem); mazas grupas palielina izmaksas uz vienu personu	Augsta	Noteikt minimālo grupas lielumu; izmantot hibrīdmācības; reģionos fokusēties uz 1 – 2 praktisko nodarbību dienām; savlaicīga grupu komplektēšana ar rezervistu sarakstu
Ilgspēja pēc pilotprojekta	Programma ir aprobēta, strukturēta, novērtēta, ar lektoru komandu; pieredze lektoru piesaistē un apmācībā	Nepietiekams finansējums, saturs un materiāltehniskās bāzes novecošanās, nepietiekama sistēmiska integrācija pakalpojumu piedāvājumā	Augsta	Integrēt kā pastāvīgu pakalpojumu ar rezultatīvo rādītāju un finansējumu
Lektoru resurss un metodikas lietojamība	Metodika palīdz vadīt nodarbības; praktiskās aktivitātes elastīgi pielāgojamas	Metodika jāaktualizē (normatīvi/palīglīdzekļi); laika plānojuma spriedze; atšķirīgs pasniegšanas stils	Vidēja	Metodikas atjauninājumu cikls 1x gadā; vienoti materiāli un piemēri

*

Augsta	<ul style="list-style-type: none"> • būtiski samazina dalībnieku skaitu • apdraud programmas kvalitāti • rada būtisku izmaksu pieaugumu • var apdraudēt programmas turpināšanu
Vidēja	<ul style="list-style-type: none"> • rada organizatoriskus sarežģījumus • palielina administratīvo slodzi • daļēji ietekmē kvalitāti, bet neapdraud programmas pastāvēšanu
Zema	<ul style="list-style-type: none"> • rada nelielas neērtības • viegli novēršams ar organizatoriskiem pasākumiem • neietekmē programmas kopējo rezultātu

Pielikumi

1. Pielikums - Dalībnieka apmierinātības anketas paraugs

Kompetenču attīstības programmas (moduļi) neformālajiem aprūpētājiem

Modulī _____

DALĪBNIKĀ APMIERINĀTĪBAS ANKETA

Norises laiks:

1. Kā Jūs vērtējat apmācību organizāciju? (1 – ļoti vāji; 2 – vāji; 3 – apmierinoši; 4 – labi; 5 – izcili)

a) Apmācību telpas un tehniskais nodrošinājums: 1 2 3 4 5

b) Informācijas pieejamība par apmācībām: 1 2 3 4 5

c) Komunikācija ar apmācībās iesaistītajām pusēm: 1 2 3 4 5

2. Kā Jūs vērtējat apmācību saturu (1 – ļoti vāji; 2 – vāji; 3 – apmierinoši; 4 – labi; 5 – izcili):

a) Apmācībās ietvertās tēmas un izvēlētās metodes: 1 2 3 4 5

b) Pasniegšanas veids un informācijas uztveramība: 1 2 3 4 5

3. Vai apmācībās bija kādas tēmas, kuras Jums sagādāja grūtības, kuras nesapratāt vai kuras līdz galam netika izskaidrotas? Ja jā – lūdzu, norādiet tēmas / jautājumus!

4. Vieta atziņām, komentāriem, ieteikumiem, jautājumiem (ja vēlaties sniegt):

2. Pielikums – Aptauja pēc mācību pabeigšanas (ilgāka perioda)

Jautājumi, kas tika uzdoti visiem respondentiem:

1. Kurā gadā piedalījāties apmācībās?

- a) 2023.
- b) 2024.
- c) 2025.

2. Kā kopumā vērtējat apmācību laikā iegūtās zināšanas un prasmes, veicot tuvinieka aprūpi?

- a) Apmācības ir ļoti vērtīgas un noderīgas
- b) Lielākā daļa no apmācībās apgūtā ir noderīga
- c) Neliela daļa no apmācībās apgūtā ir noderīga
- d) Apmācībās apgūtais man nav ikdienā noderīgs
- e) Cits (precizējot)

3. Vai ieteiktu apmācībās piedalīties citiem – saviem draugiem, paziņām, tuviniekiem?

- a) Jau esmu ieteicis/ -usi
- b) Ieteiktu
- c) Drīzāk neieteiktu
- d) Neieteiktu

Jautājumi, kas tika uzdoti par katru moduli. Ja respondents šo moduli nebija apmeklējis, jautājumi par konkrēto moduli tika izlaisti:

4. Saskarsme

4.1. Vai apgūvāt tēmu "Saskarsme"?

- a) Jā
- b) Nē

4.2. Lūdzu izvērtējiet, cik lielā mērā piekrītat turpmāk izteiktajiem apgalvojumiem. Atbilžu varianti: Pilnībā piekrītu, Drīzāk piekrītu, Neitrāli, Drīzāk nepiekrītu, Pilnībā nepiekrītu.

- Protu sniegt emocionālu atbalstu un veidot savstarpēji atbalstošas attiecības ar aprūpējamo.
- Spēju atpazīt aprūpējamā emocijas un paškaitējošu uzvedību.
- Iedrošinu aprūpējamo būt patstāvīgam un sadarbojos ar speciālistiem.

5. Tiesības un pienākumi

5.1. Vai apgūvat tēmu "Tiesības un pienākumi"?

- a) Jā
- b) Nē

5.2. Lūdzu izvērtējiet, cik lielā mērā piekrītat turpmāk izteiktajiem apgalvojumiem. Atbilžu varianti: Pilnībā piekrītu, Drīzāk piekrītu, Neitrāli, Drīzāk nepiekrītu, Pilnībā nepiekrītu.

- Zinu, kā aizstāvēt aprūpējamā tiesības un intereses.
- Protu pieprasīt aprūpes un sociālos pakalpojumus aprūpējamajam un sev.
- Spēju atpazīt, kad nepieciešama formālā aprūpētāja vai speciālistu iesaiste.

6. Aprūpētāja pašaprūpe

6.1. Vai apgūvat tēmu "Aprūpētāja pašaprūpe"?

- a) Jā
- b) Nē

6.2. Lūdzu izvērtējiet, cik lielā mērā piekrītat turpmāk izteiktajiem apgalvojumiem. Atbilžu varianti: Pilnībā piekrītu, Drīzāk piekrītu, Neitrāli, Drīzāk nepiekrītu, Pilnībā nepiekrītu.

- Protu atpazīt un pārvaldīt savas emocijas un rast atbalstu.
- Zinu, kā rūpēties par savu emocionālo labbūtību un mazināt stresu.
- Spēju pielāgoties pārmaiņām, sadarboties un risināt konfliktus.

7. Sadzīve, vide un ergonomika

7.1. Vai apgūvat tēmu "Sadzīve, vide un ergonomika"?

- a) Jā
- b) Nē

7.2. Lūdzu izvērtējiet, cik lielā mērā piekrītat turpmāk izteiktajiem apgalvojumiem. Atbilžu varianti: Pilnībā piekrītu, Drīzāk piekrītu, Neitrāli, Drīzāk nepiekrītu, Pilnībā nepiekrītu.

- Protu novērst vides un kritienu riska faktoros.
- Zinu, kā pareizi lietot tehniskos palīgīdzekļus, un zinu to saņemšanas iespējas.
- Izmantoju ergonomikas principus ikdienas aprūpē.

8. Medicīna un aprūpe

8.1. Vai apgūvāt tēmu "Medicīna un aprūpe"?

- a) Jā
- b) Nē

8.2. Lūdzu izvērtējiet, cik lielā mērā piekrītat turpmāk izteiktajiem apgalvojumiem. Atbilžu varianti: Pilnībā piekrītu, Drīzāk piekrītu, Neitrāli, Drīzāk nepiekrītu, Pilnībā nepiekrītu.

- Protu novērtēt aprūpējamā kopējo veselības stāvokli un radīt drošu vidi.
- Zinu, kā rūpēties par aprūpējamā ķermeņa un intīmo higiēnu.
- Protu nokomplektēt mājas aptieciņu un atpazīt medikamentu blakusparādības.

Anketas nobeigums visiem respondentiem:

9. Vieta papildus atsauksmēm par apmācību saturu, ja tādas ir:

3. Pielikums – Lektoru aptauja

1. Vārds

2. Kuru apmācību moduļu īstenošanā esat iesaistīts/ -a? (Iespējamās vairākas atbildes)

- Saskarsme
- Aprūpētāja pašaprūpe
- Tiesības un pienākumi
- Medicīna un aprūpe
- Sadzīve, vide un ergonomika

3. Cik apmācību grupām līdz šim esat vadījis/ -usi nodarbības? *

- 1 grupai
- 2 – 3 grupām
- Vairāk nekā 3 grupām

4. Kā vērtējat apmācību organizāciju? (Vērtējums skalā no 1 līdz 5, kur 1 – neatbilstošs, nepiemērots, un 5 – pilnībā atbilstošs, piemērots)

- Dalībnieku skaits grupā
- Telpu atbilstība nodarbībām
- Materiāltehnisko līdzekļu nodrošinājums, pieejamība
- Materiāltehnisko līdzekļu atbilstība
- Nodarbību plānojums, grafiks
- Atbalsts no projekta darbiniekiem

5. Lūdzam papildu komentāru par vērtējumu

6. Kādus materiālus izmantojāt, lai sagatavotos nodarbībām?

- Tikai materiālus no projekta RAITI metodikas, tai skaitā izdales materiālus
- Metodikā ietvertos materiālus un izdales līdzekļus papildināju ar saviem
- Man nebija nepieciešami nekādi materiāli nodarbību vadīšanai

5.pielikums Kompetenču attīstības programmas izmaksas, nodrošinot ilgtspēju

Pakalpojuma sniegšanai Kompetenču centrā Slokas ielā 61, Jūrmala	1 persona, EUR	Personu skaits grupā (15 personas)	Grupu skaits gadā	Izmaksas gadā EUR
Izglītojamo ēdināšana 5 dienas	47.66	714.9	12	8578.8
Izglītojamo izmitināšana 4 d/n	24.56	368.4	12	4420.8
Lektors (0.43 slodzes) 36 akadēmiskās stundas	600.12		12	7201.44
Metodiķis (1slodze)+23.59% soc nod.	1 847.66		12	22171.92
Mācību materiāli	4.30		12	51.6
Inventāra nolietojums (portatīvie datori demonstrēšanas ierīce, printeris, tehniskie palīg līdzekļi)	227.74		12	2732.88
Autobusa amortizācija (5 dienas)	123.15		12	1477.8
				46635.24
			Vidēji viena persona, EUR	259.08
			Vidēji grupa, EUR	3886.27

Izbraukuma pakalpojums. (Teorija – 2 dienas tiešsaistē, prakse 2 dienas klātienē)	1 persona, EUR	Personu skaits grupā (15 personas)	Grupu skaits gadā	Izmaksas gadā EUR
Izglītojamo ēdināšana 2 dienas	9.48	142.2	4	568.8
Izglītojamo izmitināšana 4 d/n	0	0	4	0
Lektors (0.43 slodzes)	600.12		4	2400.48
Metodiķis (1.slodze)+23.59% soc nod.	0.00		4	0
Mācību materiāli	4.30		4	17.2
Inventāra nolietojums (portatīvie datori, demonstrēšanas ierīce, printeris, tehniskie palīg līdzekļi)	227.74		4	910.96
Komandējuma izdevumi (dienas nauda, nakstmitne, 2 lektori , metodiķis un autovadītājs. 2 naktis viiesnīcā(60 eur par nakti) 3 dienas dienas nauda (8 eur)	576.00		4	2304
Transporta izmaksas				241.60
Busa amortizācija (3 dienas)	73.9		4	295.56
				6738.6
			Vidēji grupa, EUR	1684.65

Transporta izmaksas (1 km)*	0.16
-----------------------------	------

Nr. 4.6. (4.1.***) Vienas vienības izmaksu standarta likmes aprēķina un piemērošanas metodika 1 km izmaksām darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" un Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam īstenošanai